

ПЕРЕДМОВА

Пропонований збірник є п'ятим випуском відділу історії України XIX – поч. XX ст. Інституту історії України НАН України. Видання продовжує традицію публікації результатів наукових досліджень співробітників, аспірантів та пошукачів відділу. На його сторінках розглядається широке коло питань соціально-економічної й політичної історії України, духовного життя вітчизняної культури.

Відкривають збірник історіографічні студії В.Б.Молчанова, А.Ю.Скрипника та П.Г.Усенка, в яких висвітлюється джерельна й історіографічна база життєвого рівня міського населення Правобережжя наприкінці XIX – на початку XX ст., а також розглянуто Маріупольщину середини XIX ст. у висвітленні Г.М.Калері. Студію кам'янець-подільського дослідника А.Ю.Скрипника присвячено основним аспектам діяльності державних установ Подільської губернії.

Ряд доробків, що увійшли до видання, висвітлюють найрізноманітніші аспекти економічної історії України XIX – початку XX ст. Зокрема, стаття І.В.Довжука висвітлює діяльність Донецько-Юр'ївського металургійного заводу у вказаний період. Студія В.М.Орлика розкриває взаємозв'язок між поземельною податтю та реформуванням податкової системи Російської імперії. Розвідка Ю.П.Присяжнюка присвячена сервітутному праву. Стаття В.А.Студінського висвітлює діяльність акціонерних товариств у вітчизняній целюлозно-паперовій промисловості.

Політичні студії, представлені у збірнику статтями В.М.Волковинського та О.М.Машкіна, присвячені діяльності чорної сотні на початку XX століття в Україні та демократичному терору на Східній Наддніпрянщині у лютому-березні буремного 1917 р. Наукова розвідка Т.С.Осташко аналізує основні положення меморандуму В'ячеслава Липинського до Українського Інформаційного Комітету, а також вплив цього документу на розвиток вітчизняного політичного руху. Діяльність політичних партій та організацій Східної Галичини і Наддніпрянщини висвітлена у студії А.І.Павко.

Дослідження П.М.Хмельовського розкриває ідею рідної школи та її місце у національному русі на Західній Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.

Міжнаціональні відносини висвітлюються у студіях О.В.Добржанського (діяльність російських консульств на західноукраїнських землях) та А.В.Стецюка (історія національно-визвольної боротьби слов'янських народів Турецької імперії).

Праці з вітчизняної урбаністики представлені статтею О.П.Прищепи, що досліджує розвиток приватновласницьких міст Волині, не обійдено у збірнику питання вітчизняної культури й духовного життя України XIX – початку XX ст. Стаття В.Й.Борисенка присвячена освітньо-меценатській діяльності учасників суспільно-політичних рухів на Лівобережжі. Студія Ю.І.Гузенка висвітлює діяльність благодійних товариств Миколаївщини. У розвідці З.І.Зайцевої розглянуто наукову діяльність вчених архівної комісії у контексті розвитку українського наукового співтовариства наприкінці XIX – на початку XX ст. Доробок Г.В.Степаненко присвячено питанням розвитку вітчизняної церковної освіти. О.М.Церенюк розглядає добродійницьку діяльність Піклувального про тюрми товариства.

